

I'VAVPOTIÉ

GLEDALIŠKI LIST

IZDAJA UPRAVA NA
RODNEGA GLEDALIŠČA
V LJUBLJANI · UREJA
OTON ŽUPANČIČ

CENA 6K

Spored za 29. teden

Drama

Sreda,	30. marca	— Razvalina življenja.	E
Četrtek,	31. marca	— Bajka o volku. Po nižanih cenah.	Izven.
Petek,	1. aprila	— Mrákovi.	C
Sobota,	2. aprila	— Bajka o volku.	D
Nedelja,	3. aprila	— Mrákovi.	Izven.
Poned.,	4. aprila	— Miss Hobbs.	Izven.

Opera

Sreda,	30. marca	— Zlatorog.	D
Četrtek,	31. marca	— Vesele žene windsorske.	E
Petek,	1. aprila	— Fra Diavolo.	Izven.
Sobota,	2. aprila	— Tosca.	B
Nedelja,	3. aprila	— Zlatorog.	Izven.
Poned.,	4. aprila	— Thaïs.	Izven.

Razvalina življenja

Igra v treh dejanjih. Spisal F. S. Finžgar.

Režiser: A. DANILO.

Urh Kantè, žganjar, krčmar, oče	g. Škerl.
Lenčka, njegova hči	ga Juvanova.
Tona, njegova rejenka	gna Vera Danilova.
Martin, kmet, sosed	g. Gregorin.
Ferjan, kmet, sosed	g. Terčič.
Sirk, kmet	g. Danilo.
Mica Slana, potovka	gna Rakarjeva.

Godi se na kmetih dandanes.

Bajka o volku

Igra v treh dejanjih (štirih slikah).

Spisal: FRANC MOLNAR. Prevel: O. ŠEST.

Režišer: ŠEST.

Dr. Kelemen	g. Peček.
Vilma, njegova žena	gna Wintrova.
Jurij Szabó	g. Šest.
Grofica	ga Borštnikova.
Micka	gna Gorjupova.
Vilmina mati	gna Rakarjeva.
Gospod Fajnik	g. Danilo.
Poročnik Zagon	g. Gaberščik.
Poročnik Mikhal	g. Drenovec.
Plačilni natakár	g. Rakuša.
Prvi natakár	g. Bitenc.
Drugi "	g. Šubelj.
Pikolo	gna Lehmanova.
Prvi lakaj	*
Drugi "	*
Tretji "	*
Četrti "	*
Sobarica	gna Gabrijelčičeva.

Čas: sedanjost.

Mrákovi

Igra v treh dejanjih. Spisal Fran Kosec.

Režiser: DANILLO.

Janez Mrak, gruntar in župan	g. Danilo.
Ivan, } njegovi otroci {	g. Gaberščik.
Anica, }	gna Mira Danilova.
Janezek, }	gna Lola.
Marijana Peharnica, gruntarica	ga Danilova.
Tone, hlapec } pri Mrakovih {	g. Strniša.
Urška, dekla }	gna Rovanova.
Jakob Brodnik, Mrakov svak	g. Pregarc.
Martin Rupnik, gruntar	g. Gregorin.
Katrica, njegova hči	gna Gradišarjeva.
Anžè Kobè, gruntarjev sin	g. Drenovec.
Breznik, kramar in krčmar	g. Plut.
Regina, njegova hči	gna Bergantova.
Stanko Pfeifer, poštni uradnik	g. Železnik.
Albina, hišna	gna Lehmanova.

Godi se v Poljanah na Gorenjskem in v Ljubljani nekaj let pred svetovno vojno: prvo in drugo dejanje pri Janezu Mraku, tretje dejanje pet let kasneje pri Ivanu Mraku.

MISS HOBBS

Veseloigra v štirih dejanjih. Spisal Jerome Klapka Jerome.
Prevel iz angleščine N. Štritof.

Režiser: DANILO.

Wolff Kingsearl	g. Rogoz.
Percival Kingsearl	g. Šest.
Bessy, Percivalova žena	gna Vera Danilova.
George Jessop	g. Kralj.
Miss Millicent Farey	gna Mira Danilova.
Miss Susan Abbey, Bessyna teta	ga Danilova.
Miss Henrietta Hobbs	ga Šaričeva.
Kapitan Sands	g. Danilo.
Charles, sluga	gna Gorjupova.
Jana, služkinja	gna Lehmanova.

Kraj dejanja: Newhaven pri Newyorku. Prvo in četrto dejanje pri Percivalu Kingsearlu, drugo pri Miss Hobbs, tretje v kajuti na jahti.

ZLATOROG

Opera v štirih dejanjih po R. Baumbachu napisal R. Brauer,
prevel Cvetko Golar. Vglasbil Viktor Parma.

Dirigent: I. BREZOVŠEK.

Režiser: F. BUČAR.

Katra, krčmarica (mezzo-sopran)	gna Vrhunčeva.
Jerica, njena hči (sopran)	gna Thalerjeva.
Janez, lovec (tenor)	g. Kovač.
Špela, planšarica (alt)	gna Šterkova.
Jaka, planšar (bas)	g. Pisarevič.
Tondo, lovec (bariton)	g. Pribislavski.
Marko, beneški trgovec (bariton)	g. Romanovski.
Beneški trgovci	g. Simončič.
	g. Rus.
	g. Erklavec.
	g. Ribič.
Učitelj	g. Povše.
Rojenice	gna Vrhunčeva.
	gna Šuštarjeva.
	ga Trbuhovičeva.

Strelci, gostje, otroci.

Plese priredil baletni mojster g. Pohan. Plešejo gne Svoboda, Chladkova, Špirkova in baletni zbor. — Nove dekoracije naslikal g. Skružny.

Godi se na planinah pod Triglavom in v Soški dolini sredi 18. stoletja.

I. V planšarsko kočo pod Triglavom pride lovec Janez prenočevat. Stari planšar Jaka in mlada planšarica Špela ga prijazno pozdravita, občudujeta lovski plen in povabita Janeza za mizo. Jaka pripoveduje o prekrasnem, divnem vrtu pod Triglavom, o kraljestvu belih žen, rojenic. Čreda belih divjih koz, na čelu jim Zlatorog, čuva ta raj. Jaka svari Janeza, naj nikar ne strelja na Zlatoroga, kajti iz krvi ranjenega Zlatoroga vzklije triglavska roža, katero Zlatorog pojé in nato zopet ozdravi, strellec pa pogine. Oni pa, komur so stale ob zibeli rojenice, premaga Zlatoroga in odklene z njegovim zlatim rogom jamo v Bogatini, kjer se nahaja ogromen zaklad. — Jaka se posloví in gre leč. Janez se dobrika Špeli, ona

pa, dasi ga ima rada, mu želi lahko noč, ter odide. Janez leže utrujen na preprosto ležišče, zaspi in sanja o rojenicah in Zlatorogu.

II. Pred gostilno ob soškem mostu ljudstvo popiva in pleše. Bogata krčmarica Katra je podarila svilen plašč za soho Jezuščka, zato ji poje slavo šolska mladina, nakar Katra učitelja in otroke dogosti. Prihajajoči mladenič Tondo se jezi, da pri tekmovalnem streljanju nikdar ni zadel, pač pa je trikrat zadel tuj lovec iz Trente in prejel vse tri dobitke. Zdajci privre vesela družba strelcev, in proslavljajoč zmagovalca Janeza, lovca iz Trente. Ko stopi na prag krčme Jerica, hči Katrina, jo Janez ves omamljen občuduje — ali tudi Jerica čuti, da jej utriplje srce za Janeza. Janez prosi mater Katro, naj mu dovoli plesati z Jerico, kar pa Katra šele po daljšem odporu dovoli.

III. V gostilni. Janez pride že na vse zgodaj popraševat po Jerici, Špela mu odgovarja porogljivo. Ko vstopi Jerica, hiti Janez k njej, oba si srečna zatrujeta večno ljubezen. Janez ji podari šopek cvetic in odide. Špela, ki ljubi Janeza, zbada Jerico, češ, da je zvest le tisti mladenič, ki so mu stale ob zibeli rojenice. Jerica nato pove, da so stale Janezu rojenice ob zibeli, on sam da ji je to rekel in ji celo podaril cvetic iz kraljestva rojenic. Špela pa se ji dalje roga in meni, da bi bil Janez moral prinesti blesteče demante iz Bogatina, ako bi bil varovanec rojenic. Na cesti zadoni poštni rog; prišla je pošta in z njo petero beneških trgovcev, med njimi bogati Marko. Jerica natoči gostom vina, Marko napije krasni Jerici, ji takoj razodene mahoma vzplamenelo ljubezen in ji podari za spomin zlato verižico, katero Jerica očarana sprejme. Vstopivši Janez vidi vse to in prosi Jerico, naj vrne verižico, sicer pogubi njiju srečo, Jerica pa ga ne posluša, nakar Janez užaljen odide.

IV. V kraljestvu rojenic. Planinske cvetice spé. Prebujene po jutranji zarji začno svoj ples, ki ga končajo po prihodu rojenic. Ko se prikažejo planinske koze z Zlatorogom, se strnejo vse cvetice krog njih in polagoma izginejo. Janez namerava ustreliti Zlatoroga, Špela ga svari, on pa je ne posluša, ustrelji in takoj pade mrtev v prepad. Obupana Špela ga išče in končno najde mrtvega,

Vesele žene windsorske

Komično-fantastična opera v treh dejanjih (šestih slikah).
Besedilo po W. Shakespearu; prevel A. Funtek, vglasbil
O. Nicolai.

Dirigent: I. BREZOVŠEK.

Režiser: F. BUČAR.

Sir John Falstaff (bas)	g. Zathej.
Fluth, meščan (bariton)	g. Romanovski.
Page, meščan (bas)	g. Zupan.
Fluthova (sopran)	gna Zikova.
Pageva (mezzo-sopran)	gna Šterkova.
Fenton, mlad meščan (tenor)	g. Kovač.
Ana, hči Pageva (sopran)	ga Levičkova.
Slender, bogat meščan (tenor)	g. Trbuhovič.
Dr. Cajus, Francoz (bariton)	g. Zorman.
Natakar	gna Vrhunčeva.
Prvi meščan	g. Simončič.
Drugi meščan	g. Drenovec.

Meščani in meščanke, bajne prikazni. — Godi se v Windsorju na Angleškem v začetku 17. stoletja.

1. Gospe Fluthova in Pageva sta prejeli od Falstaffa enako glaseči se pismi ter skleneta maščevati se na vesel način.

Ljubosumni Fluth svari svoje prijatelje, naj ne zaupajo ženskam. — Pageva hčerka Ana ima tri snubače, bogatega Slenderja, drja Cajusa in siromašnega Fentona, katerega ona ljubi, njeni starši pa odklanjajo. — Fenton prosi zaman Pagea, naj mu da hčerko v zakon. Po prerekanju nastane prepir in Fenton zatrjuje, da si bo pridobil Ano z zvesto svojo ljubeznijo.

2. Soba pri Fluthovih.

Falstaff pride povabljen k sestanku z gospo Fluthovo, ali gospa Pageva pride, kakor je bilo dogovorjeno, vsa razburjena s strašno novico, da prihaja ljubosumni Fluth, ki namerava zapeljivca umoriti. Ves prestrašen se da Falstaff veselim ženskam skriti v veliko košaro za perilo. — Hlapcema, ki naj neseta perilo na belišče.

ukažeta ženi vreči vsebino košare v vodo. — Ljubosumni soprog Fluth privede s seboj več prijateljev, s katerimi zaman iztika po stanovanju, da bi zasačil Falstaffa. Fluthova in Pageva se delata užaljeni in ker tudi Fluthovi prijatelji ne najdejo zapeljivca, očitaio vsi Fluthu pretirano ljubosumnost.

3. Gostilna.

Falstaff išče v pijači utehe po včerajšnji nezgodi. Potolažen pa je šele, ko prejme zopet pismo od Fluthove, naj pride k njej, ker je njen mož odšel na lov. Lovska družba pride na požirek vina in nekateri so toli predrzni, da si upajo s Falstaffom tekmoovati v pijači. — Fluth pride k Falstaffu preoblečen kot Sir Brook. Pri dobri kapljici zasuče Brook govorico na svojo ženo in tako izve dan in uro sestanka.

4. Soba pri Fluthovih.

Končno je Falstaff s Fluthovo sam. Ona hlini ljubezen in obžaluje včerajšnjo nezgodo na belišču. Zopet ju moti Pageva z neprijetno vestjo, da že prihaja besni soprog. Urno vtakneta veseli ženi Falstaffa v obleko neke žete, kateri pa je bil svoj čas Fluth prepovedal prihajati v hišo. Fluth zopet preišče vse stanovanje in zaman prebrska košaro, hoteč umoriti Falstaffa. V staro babo preoblečenega Falstaffa Fluth ne spozna in vrže debelo babo, udrihajoč do njej, skozi vrata.

5. Vrt pri Pagevih.

Nadejaje se, da ugleda svojo sladko Ano, pride Slender, ali hitro se skrije za grm, ko začuje prihajajočega Cajusa, ki tudi upreuzreti svojo Ano. Ali i on se hitro skrije, ko zasliši Fentona petiserenado. — Ana prihiti k Fentonu in oba si obljubita večno ljubezen. Veseli ženi sta razodeli svojima sprogoma vso burko s Falstaffom in sedaj se vsi dogovore, da ga pozovejo še enkrat na sestanek v windsorski park, kjer naj se uprizori s pomočjo prijateljev velika čarobna burka, Falstaffu za kazen.

6. Windsorski park o polnoči.

Falstaff pride kot bajni lovec Herne, veseli ženi se mu pridružita a baš ko misli Falstaff, da se bliža trenutek razkošja, nastane do parku vrišč in hrup, vsa vesela družba privre našemljena v baine prikazni in muči Falstaffa, dokler se grešnik ne spokori. — Fluth, Page in njiu veseli ženici razodenejo Falstaffu vprizorjeno burko, Falstaff prizna svojo pregreho, sprejme ponudeno mu spravo in vesele igre je konec.

Fra Diavolo

Opera v 3 dejanjih, napisal E. Scribe, prevel A. Funtek,
vglasbil D. F. E. Auber.

Dirigent A. BALATKA.

Režiser F. BUČAR.

Fra Diavolo, pod imenom marchese di San

Marco (tenor)	g. Drvota.
Lord Cookburn, potujoč Anglež (bariton)	g. Pribislavski.
Pamela, njegova žena (mezzo sopran)	gna Šterkova.
Lorenzo, častnik (tenor)	g. Šindler.
Matteo, krčmar (bas)	g. Zupan.
Zerlina, njegova hči (sopran)	ga Levičkova.
Giacomo, (bas)	g. Zorman.
Beppo (tenor)	g. Trbuhović.
Podčastnik (bariton)	g. Drenovec.
Mlinar (tenor)	g. Rus.

Vojaki, strežniki, kmetje in kmetice.

Godi se blizu Terracine v Italiji začetkom 19. stoletja.

Prva vprizoritev l. 1830. v Parizu.

I. Pred gostilno. Krdelo vojakov, na čelu jim častnik Lorenzo, veselo popiva, le Lorenzo je žalosten, ker mu krčmar Matteo ne da za ženo hčere Zerline, ki je namenjena bogatemu Francescu.

Lord Cookburn in njegova soproga Pamela prihitita vsa razburjena, bila sta ravnokar na cesti oplenjena po roparski tolpi Fra Diavolovi. Vojaki takoj odidejo zasledovat roparje. Ko je lord svoji ženi razodel svoj srd nad njenim kočetnim vedenjem napram nekemu markiju iz Napolija, nastopi Fra Diavolo pod imenom markija di San Marco. Angleška dvojica odide, s Fra Diavolom ostane Zerlina sama, ki mu zapoje pesem o zloglasnem roparju Fra Diavolu. Prihajajoča roparja Beppo in Giacomo javita, da se ni posrečilo, Angležu vsega ukrasti. Ko prideta zopet Angleža, izve Fra Diavolo na zvit način, da ima Pamela v obleki vžitih 100.000 lir. — Vojaki se vrnejo in prineso veselo novico, da so roparje premagali in Pamelin krasni nakit zopet nazaj prinesli. Pamela, vsa srečna, podari Zerlini — Lorenzo dar odkloni — 10.000 lir, in tako je poroka Zerline in Lorenza mogoča.

II. Zerlinina spalnica. Zerlina vede angleško dvojico v sobo. Fra Diavolo pride skrivaj ogledovat, kako bi mogel do Angleža, da bi ga oropal. Pri odprtem oknu zapoje barkarolo v znamenje, da zdaj lahko prideta Beppo in Giacomo, ki se priplazita skozi okno. Zerlina se vrne, razbojnikj se urno skrijejo v mali temni sobici, Zerlina gre v posteljo in ko zaspi, hočejo razbojnikji takoj k Angležema — ali zdajci se začuje hrup, vojaki so se vrnili, zato se roparji zopet skrijejo. Zerlina hiti gostiti vojake. Lord pride poizvedovat, od kod ta hrup in zdaj nastane ropot v temni sobici, kjer so skriti roparji. Ko pa hoče Lorenzo vstopiti, mu pride naproti marki di San Marco — Fra Diavolo. Lorenzu reče Fra Diavolo, da je bil namenjen k Zerlini, lordu pa, da je hotel k Pameli. Tako je rešil sebe, Lorenzu in lordu pa zbudil ljubosumnost.

III. Gorata pokrajina. Fra Diavolo pride kot bandit in vtakne v votlo drevo listek, v katerem veli Beppu in Giacomu, naj mu dasta znamenje z zvončkom v kapelici, da je prišel čas oropati Angleža, potem odide. Po svetem opravilu ostaneta Beppo in Giacomo sama, najdeta listek ter ga z velikim naporom prečitata. Lorenzo pride in toži o Zerlinini nezvestobi. Z vračajočim se ljudstvom pride Zerlina, prinese banditoma naročeno vino; tadva pa se pri tej priči, ker sta malo preveč pila, izdala, prepevaje ono pesem, ki jo je bila pela sinoči Zerlina, ko je bila sama v spalnici. Takoj primejo oba bandita in res najdejo listek, ki ju izda. Lorenzo zapove zastražiti celo okolico, vsi se poskrijejo. Giacomo mora dati, prisiljen po Lorenzu, znamenje z zvončkom. Fra Diavolo pride in baš ko hoče k Angležu, ga vojaki ustrelje.

IV

TOSCA

Melodrama v 3 dejanjih. Besedilo po V. Sardouju napisala L. Illica in G. Giacosa, prevel Cvetko Golar; vglasbil G. Puccini.

Dirigent: F. RUKAVINA.

Režiser: F. RUKAVINA.

Floria Tosca, slovita pevka (sopran)	gna Zikova.
Mario Cavaradossi, slikar (tenor)	g. Kovač.
Baron Scarpia, policijski načelnik (bariton)	g. Levar.
Cesare Angelotti (bas)	g. Zorman.
Cerkovnik (bariton)	g. Trbuhovič.
Spoletta, birič (tenor)	g. Mohorič.
Sciarrone, orožnik (bas)	g. Vovko.
Jetničar (bas)	g. Perko.
Pastir	gna Šterkova.

Kardinal, sodnik, vodja mučilnice, pisar, častnik, podčastnik, vojaki. Cerkveni pevci, duhovniki, ljudstvo.

Godi se v Rimu leta 1800.

Novo dekoracije izdelal g. dek. slikar V. Skružny.

Prva vprizoritev leta 1900. v Rimu.

I. V cerkvi St. Andrea della valle v Rimu.

Angelotti, bivši konzul nekdanje rimske republike, je ušel iz ječe in se skriva v kapelici. Slikar Mario Cavaradossi, njegov prijatelj, ga spozna ter obljubi pomagati mu. Ko pride Tosca, Cavaradossijeva zaročenka, se Angelotti urno zopet skriva. Podoba, ki jo slika Cavaradossi, vzbudi v Toski ljubosumnost, ali on jo kmalu pomiri. Markiza Attavanti, sestra Angelottijeva, je skrila pod oltarjem žensko obleko, da more preoblečeni brat pobegniti pred nasledujočim ga Scarpio. — Cavaradossi svetuje Angelottiju, naj se skriva v njegovi vili, ako pa preti nevarnost, v vodnjaku. Oba odideta. Scarpia z biriči išče Angelottija, pa ga ne najde. Na podobi spozna poteze markize Attavanti in ker jo je slikal Cavaradossi, ljubček Toskin, je Scarpiji takoj jasno, da mora biti Cavaradossi

v stiku z begom Angelottijevim, tembolj, ker je v kapelici našel pahljačo z grbom markize Attavanti. Pretkani Scarpia hoče po ljubosumni Tosci izvedeti, kje je skrit Angelotti. Biriči zasledujejo Angelottija.

II. Soba ministra Scarpije v farniški palači. Scarpia sedi pri večerji, pričakujoč Toske. Birič Spoletta poroča, da se ni posrečilo prijeti Angelottija, pač pa Cavaradossija. Scarpia zapove privedi Cavaradossija. Po brezuspešnem zaslišavanju ga ukaže mučiti.

Tosca pride in čuje ječanje mučenega Cavaradossija, skrivatišča Angelottijevega pa noče izdati. Muke Cavaradossijeve naraščajo, dokler Tosca ne pove, da je Angelotti skrit v vodnjaku. Cavaradossi, pripeljan pred Scarpijo, hitro spozna, da je Tosca izdala skrivnost, zato jo pahne od sebe. Za Scarpijo strašna vest, da je Napoleon zmagal pri Marengu, navduši silno Cavaradossija, tako da spozna Scarpia v njeni svojega političnega nasprotnika. Scarpia ga ukaže usmrčiti. Edino Tosca ga more rešiti, ako se uda Scarpiji, ki že davno hrepeni po njej. Tosca je stanovitna, ali ko začuje priprave za usmrčenje Cavaradossijevo, reče Scarpiji, da se mu uda, ako s tem reši Cavaradossija. Scarpia to obljubi, ali ko hoče Tosco objeti, ga ona z bodalom umori. Nato hiti domov, vzame vso zlatnino in bisere ter gre v grad Sant Angelo h Cavaradossiju, da bi ž njim pobegnila.

III. Na vrhu grada St. Angelo v Rimu.

Vojaki privedejo Cavaradossija na morišče. Tosca prihiti s pismom Scarpijevim, ga pokaže Cavaradossiju in mu razodene, da bo le na videz ustreljen. Toda hudobni Scarpia je bil ukazal, da naj Cavaradossija resnično ustrelje. Cavaradossi pogumno stopi pred puške, ko pa vojaki ustrelje, se zgrudi mrtev. Tosca misli, da se le dela mrtvega, kmalu pa spozna resnico ter skoči z grada v globočino.

Thaïs

Opera v treh dejanjih (sedmih slikah). Besedilo po Anatolu France-u napisal Louis Gallet. Vglasbil J. Massenet.

Dirigent: F. RUKAVINA.

Režiser: F. BUČAR.

Thaïs, igralka (sopran)	gna Thalerjeva.
Athanaël, puščavnik (bariton)	g. Levar.
Nikias, mlad filozof (tenor)	g. Mohorič.
Palemon, star puščavnik (bas)	g. Zupan.
Krobyla, sužnja (sopran)	gna Šuštarjeva.
Myrtala, sužnja (mezzo-sopran)	gna Vrhunčeva.
Albina, redovnica (mezzo-sopran)	ga Trbuhovičeva.
Diva (sopran)	ga Levičkova.
Suženj (bas)	g. Zorman.

Pučavniki, redovnice, ljudstvo. Godi se začetkom 4. stoletja v Tebanski puščavi in v Aleksandriji.

Prva vprizoritev 16. marca 1894. v Parizu.

Plese priredila ga Helena Poljakova. Plešejo: ga Poljakova, gosposdične Nikitina, Svobodova, Špirkova in Bežkova.
Corps de ballet.

Nove dekoracije naslikal g. V. Skružny.

V zgodbah svetnikov beremo, da je v četrtem stoletju živel v Egiptu spokornica Thaïs. V svoji mladosti je bila igralka v Aleksandriji, takrat enem najvažnejših središč grške kulture. Bila je nenavadno lepa, toda njeno življenje ni bilo čednostno. Izpreobrnil jo je menih, čigar ime ni dognano. Nekateri mislijo, da je bil Paphnucij, ki slovi kot najgorečnejši izmed egiptskih asketov tistega časa; drugi so mnenja, da se je imenoval Serapion ali Bessarion. O njem pripoveduje legenda, da je pač rešil dušo grešnice, da pa je pri tem sam zapal večnemu pogubljenju.

Povest o lepi izpreobrnenki je porabil Anatole France kot snov za svoj roman »Thaïs«. Jedro in morala slovitega dela je skepsa, ki kot vodilna ideja omogoča razvoj in opravičuje nejasni zaključek romanovega dejanja. »Vem« — piše Anatole France v privatnem pismu — »da človeštvu nisem prinesel resnice. Ljudje hrepene po absolutnem in tiste, ki najmanj mislijo, najbolj žejajo po gotovosti. Med politiki, ki jih poznam, ne vidim niti enega, ki

bi bil zmožen dvomiti.« Anatole France priporoča dvom, ker ga ima za vir vztrpnosti, prizanesljivosti in usmiljenja.

Ne dolgo potem, ko je roman izšel, je izrazil Paul Desjardins mnenje, da bi »Thaïs« utegnila zanimati kakega skladatelja, n. pr. Massenet. In Massenet je ubogal ter poveril sestavo besedila svoje opere znanemu libretistu Galletu, ki je v svoji pesnitvi moral seveda opustiti vsako filozofsko razmotrivanje. Izluščil je iz romana le motiv o nepremagljivi in slepi sili ljubezni. Njena žrtev postane menih Paphnucij, imenovan v operi Athanael.

Prva slika nas popelje na obrežje Nila, kjer najdemo starega puščavnika Palemona sredi tovarišev pri skromni večerji. Athanaelov stol je še prazen. Melanholična fraza v orkestru pripravljajo razpoloženje. Pristopi Athanael in da duška svoji žalosti zavoljo razuzdane ženske z imenom Thaïs, ki s svojim nebrzdanim življenjem pohujšuje aleksandrijsko ljudstvo. Pripoveduje, da jo je poznal in celo pozelel v svoji mladosti, preden je postal kristjan in menih. Sedaj bi jo želel oteti iz objema satanovega.

Ko Athanael zaspi, se mu Thaïs v sanjah prikaže. Topla in nasladna glasba spremlja vizijo, a brž utihne, ko se menih prebudi. Dasi mu modri Palemon odsvetuje vmešavati se v posvetne stvari, odide Athanael v Aleksandrijo, da izpreobrne grešnico.

Po slikoviti introdukciji nas povede pesnitev na teraso Nikiasovega doma v Aleksandriji, Nikias je Athanaelov prijatelj iz mladi dobi, nasladnež, epikurejec. V lahнем dialogu, ki ga spremlja ravno taka glasba, svetuje Nikias Athanaelu, naj ostane v njegovi hiši pri veselici, pri kateri bo sodelovala tudi Thaïs. S porednim nasmehom na ustnih preoblečeta lepi sužnji Krobyla in Myrtala puščavnika, o katerem pravi Nikias, da je tako zanemarjen, da skoro ni več človeku podoben. Razposajenost v glasbi narašča, ko se bliža Thaïs, ki jo spremlja množica čestilcev in veseljakov. Athanael se seznanja z njo in ji napove svoj poset.

V tretji sliki smo pri Thaïs. Sita življenja, toda boječa se starosti in smrti vprašuje svoje ogledalo, je li še lepa in bo li ostala večno lepa. V veliki sceni, ki sledi in ki v njej že podleže Thaïs menihu, dasi mu tega še ne prizna, se odigra dvoboj med anahoretom in hetero, ki zastopata dve nasprotujoči si svetovni naziranj. Ko zaster pade, godba ne utihne; polagoma izpodrivajo resni, religiozni motivi lascivne melodije. Burnemu prizoru sledi preprosta in v srce segajoča meditacija, ki nas obvešča, da je našla Thaïs notranji mir, da je rešena.

V naslednji sliki pove Thaïs Athanaelu, da je pripravljena slediti mu. Nikias in njegovi prijatelji, zbrani pri orgijah, hočejo odhod kurtizane zabraniti. Da prepreči nesrečo, se zavzame Nikias slednjič za odhajajoča in vrže denar med množico, da odvrne pozornost od njiju.

V peti sliki vidimo Athanaela in Thaïs na potu v samostan, kamor vodi menih spokornico. Thaïs je utrujena, njene noge krvave. Redovnice pridejo in jo odvedo v zavetišče, ki ga ne bo zapustila nikdar več.

Navidez zadovoljen se vrne Athanael med svoje brate. V njegovem srcu pa je nemir. Kakor Tannhäuser Wolframu o svojem romanju, pripoveduje Athanael Palemonu o neozdravljivi bolezn, ki se je polastila njegove duše. V nemirnem, sunkovitem ritmu govori o Thaïs. Prehajajoča iz mola v dur, izzveni njegova povest

v priznanju: »Vse, kar zrem, je Thaïs! — Thaïs! — Thaïs!« V sanjah se mu prikaže Thaïs najprej kot kurtizana, potem kot redovnica na smrtni postelji. V največji razburjenosti odhaja, da bi jo videl še enkrat v življenju.

V zadnji sliki vidimo Thaïs poslavljačo se od sveta. Pod košatim figovim drevesom so krog nje zbrane njene tovarišice. Glasba izraža izključno cerkvene motive »Usmili se je, o Gospod!« pojo redovnice. Thaïs zre kakor zamaknjena predse, njeno obličje izraža rajski mir. Ob vrtnem vhodu se prikaže Athanael. Z bledega lica mu sije obup. Prizor spominja na svidenje Fausta in Marjetice v ječi. Thaïs je v smrtni ekstazi, Athanael ji govori besede, ki jih ona ne razume, ne more več umeti: »Laž je bilo vse, kar sem govoril, le življenje je resnica! Reci mi, da živiš! Ne umri!« — Prepozno. »Sladkost uživam nadzemske sreče« — šepeta Thaïs — »in odpuščeni so mi moji grehi. Zdaj zrem nebo... Boga!«

Roberto Bracco.

Med najboljše reprezentante italijanske gledališke umetnosti spada v prvi vrsti Robert Bracco.

Rojen Napolitanec ljubi nad vse svojo domovino: svoj Neapelj in svoj Vezuv, in ker veje skoro iz vseh njegovih del

Roberto Bracco.

duh rodne grude, lahko mirno rečemo, da je narodni pisatelj. Zato pa moramo Bracca odločno ločiti od drugih italijanskih pisateljev, ker je Bracco med onimi redkimi, ki delajo res iz umetniškega hotenja in ki jim je gledališka umetnost res

sveta. In baš zaradi tega ga doma toliko ne čislajo, kakor ga imajo v čisljih tuji narodi.

V nekem pismu pravi: „Jaz sem in vem, da sem majhna stvar. Moja uboga umetnost je samotna umetnost, ki ne želi biti znana in ki ne želi priti v stik z občinstvom.“

Nadvse priljubljen je v Rusiji, na Angleškem in na Nemškem. Tudi mi, Jugoslovani, imamo več njegovih del na repertoarju. Slovenci smo uprizorili pred leti dvoje njegovih dram s krasnim uspehom, in sicer „Materinstvo“ in „Izgubljeni v temi“. — Njegov najnovejši dijalog „Prava ljubezen“ je dosegel tudi v Rusiji krasen uspeh.

Sedaj imamo v rokopisu prevedenih precej njegovih najnovejših del, med temi so: „Mali svetnik“, „Prava ljubezen“, „Don Pietro Caruso“*, „Mirtino cvetje“ in kakor čujem, so že v prevodu tudi njegova močna narodna napolitanska enodejanska drama „Blažene oči“ (L' uocchie consacrate), „Žena“, „On, ona, on“ itd. Iz tega je razvidno, da je od italijanskih dramatikov pri nas Bracco še najbolj priljubljen.

Bracco je zelo produktiven. V petindvajsetih letih je ustvaril dvaintrideset različnih dramatičnih del. Razven tega je spisal več novel in pesmi.

Kakor smo že dejali, se Braccova dela v Italiji malo uprizarjajo, ker niso seveda pisana za „teater“, temveč so rojena iz čiste umetniške duše, in ker je občinstvo zastrupljeno od perverznh francoskih in italijanskih „teatralikov“ in komedijografov.

Zato pa ima Bracco svoj ožji krog umetnikov, ki ga razumejo in ki z njim čutijo. Interpreti njegovih dram so največji italijanski umetniki, kakor pokojna Morelli in Garavaglia ter Zacconi, Ruggero Ruggeri in Falconi, in primadonne Tina di Lorenzo, Emma Gramatica, Reiter itd.

In danes, ko živijo italijanski umetniki v deželi kaosa in ko preživlja dežela na umetniškem polju skrajno korupcijo, bo Bracco — in njemu redki sovrstniki — še globlje potisnjen, in cvetje, ki bi mu moralo danes venčati glavo, bo prišlo prepozno, kakor tolikim in tolikim, ki so bili res umetniki in ki so umetnosti resnično živeli...

Emil Kralj.

* „Don Pietro Caruso“ je na repertoarju skoro vseh jugoslovanskih gledališč.

Franc Molnár.

O Molnárju pripovedujejo teaterski historiki, da je pričel svojo karijero z „Liliomom“, legendo o iskreni in čisti ljubezni, in da je z njo propadel. Potem si je premislil ter pričel pisati komade o lakastih čevljih in gladkih frizurah. „Gardist“ je vzbudil zanimanje, „Vragu“ pa so se odprla vrata v pisarne vseh dvornih in provincijalnih gledališč. In Molnár je postal znamenit. „Vrag“ je zavladal ljudem na odru in vrag je vabil ljudi v gledališče.

Vsa dela tega dramatika, razen „Lilioma“, so teater, in sicer teater prve vrste, tako blesteč, da človek pozabi od časa do časa, da je v teatru. Molnár ljubi, odkar je pričel s telovadbo na tanieme, število tri ali trikot. V vseh njegovih igrah najdemo po tri osebe, glavne junake. V „Gardistu“ igralca, igralko in kritika, v „Vragu“, misterijoznega doktorja, Jolanto in Janka, v „Bajki“ Kelemena, Vilmo in Szabója. Vse ostalo je dekoracija, sicer sijajna, slikovita, no vendar: dekoracija. Včasih se pa vzljubi gospodu Molnárju, da dá ravno tem dekorativnim osebam dialog, ki je mnogo mnogo vreden, in ima včasih ceno, da resnično, literarno ceno. Včasih pa zopet žonglira s časom — da se oficirja Zagon in Mikhal pogovarjata pet minut (morda več) samo z desetimi besedami. Ter variirata in permutirata prav občudovanja vredno. Ali pa židana Mici pripoveduje svojo življensko filozofijo: če je postaja velika, stoji vlak dalj časa, če je majhna, manj — nato vozi vlak dalje... Postaja „Molnár“ se vedno razširja... Molnár zna biti duhovit, no njegova duhovitost je diskretna, mirna in nikoli vsiljiva — vedno pa je oblečena lepo dostojno in po modi.

Torej Molnár je napisal v začetku čisto in pošteno legendo „Liliom“; ne njej, ne njemu tedaj niso verovali. Pozneje pa so spoznali strokovnjaki, da je v „Liliomu“ literarna cena. Alfred de Musset pravi, da tiči v treh četrтинah vseh ljudi prezgodaj pokopan pesnik. In v Molnárju tudi...

Sedaj prav za pirhe igrajo na Dunaju njegovo najnovejšo komedijo *Labod*, zgodbo o vzgoji princev. Tudi tu roma Molnár isto pot kot v *Bajki o volku*. Lahna in nežna sentimentalnost, originalni, presrečno zabavni elementi tvorijo

ogrodje veseloigre. — Princ in princesa sta namenjena drug drugemu. Tako so sklenili starši in druge velesile. Princ in princesa sta si dobra, v bistvu seveda, ugajata celo drug drugemu, in glatkemu razvoju vse zadeve ni nikakih pregrad razen dejstva, da se na komando srca le težko ogrevajo. Da bi rešili situacijo staršev in diplomatov, je poklican na dvor nov kavalir, v osebi prinčevega vzgojitelja, in ta kavalir naj vzbudi princu ljubosumnost. Poizkus se posreči deloma imenitno, deloma pa zelo slabo. Imenitno, ker se princu ljubosumnost res zbudi, in sicer temeljito; zelo slabo zato, ker smatra princesa ljubimkanje z vzgojiteljem resno, vedno resneje, vedno resneje in naposled postane zadeva čisto resna ...

To je novi Molnár — pota so stara — a tantieme visoke in publika zadovoljna.

Je napisal Molnár še roman „Rudnik“, novelo „Gospodična Jourfix“, nebroj kratkih člankov in zgodb ter se izkazal z dialogi „Fantki in punčke“ kot mojstrskega poznavalca otroške duše. V treh četrtinah vseh ljudi tiči prezgodaj pokopan pesnik, pravi Musset. In v Molnárju tudi.

O. Š.

Ponatisk dovoljen
le z označbo vira.

Gledališki list izhaja vsak ponedeljek in prinaša poročila o repertoarju Narodnega gledališča v Ljubljani, vesti o gledališki umetnosti pri nas in drugod, kratke članke o važnejših dramskih in opernih delih in njih avtorjih. Sodelujejo: Fran Albrecht, Anton Funtek, Pavel Golia, Fran Govekar, Matej Hubad, Friderik Juvančič, Pavel Kozina, Alojzij Kraigher, Ivan Lah, Anton Lajovic, Ivan Prijatelj, Ivan Vavpotič, Josip Vidmar, Oton Župančič in dr.

TISKARNA UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI.